

Nr 166.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förvärv av viss vattenrätt i Ume älv m. m.; given Stockholms slott den 7 mars 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Torsten Nilsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars 1947.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Nilsson, fråga om förvärv av viss vattenrätt i Ume älv m. m. och anför därvid följande.

I skrivelse den 6 mars 1947 har vattenfallsstyrelsen hemställt om godkännande av två vid skrivelsen fogade, mellan vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan samt Umeå stads elverksstyrelse för Umeå stad den 27 februari 1947 — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges

i Umeå godkännande före den 1 juli 1947 — ingångna avtal, det ena avseende förvärv för statens räkning av fastigheten Baggböle 8¹ i Umeå socken med därtill hörande rätt till grund och vatten i Ume älv m. m. och det andra avseende gemensamt tillgodogörande av vattenkraften i Klabböle- och Baggböleforsarna genom bildande av ett särskilt bolag, aktiebolaget Umeforsen, i vilket vattenfallsstyrelsen och Umeå stad vardera skola förfoga över 50 % av aktiekapitalet.

Avtalen torde såsom bilagor få fogas till dagens statsrådsprotokoll (*Bilaga A och B*).

Innan jag närmare ingår på vattenfallsstyrelsens framställning, torde jag få något beröra fallområdenas betydelse och äganderättsförhållandena där. Fallhöjden i Ume älv mellan Storuman och havet samt i Vindelälven mellan Storvindeln och utflödet i Ume älv uppgår till 348 resp. 267 fallmeter. En del av denna fallhöjd har sedan länge tillhört kronan såsom ägare av vid de båda älvarna belägna kronoparker. År 1917 förvärvade kronan genom köp från aktiebolaget Umeå vattenfall Norr- och Sörforsarna i Ume älv, varav ungefär $\frac{2}{3}$ tillgodogöras i det år 1926 färdiga Norrfors kraftverk. Under de följande decennierna har vattenfallsstyrelsen i stor omfattning verkställt uppköp av vattenrätt i enskild ägo såväl i Ume älv som i Vindelälven.

I Ume älv förfogar kronan nu över en fallhöjd av 183 meter eller ca 52,5 % av den totala fallhöjden mellan Storuman och havet. Kronans andel motsvarar ca 139 000 oreglerade 9-månadershästkrafter eller drygt 53 % av den till ca 261 000 oreglerade 9-månadershästkrafter beräknade totaleffekten inom älvsträckan. I Vindelälven äger kronan — om det vattenkraftförvärv därstädes, som för närvarande är underställt Kungl. Maj:ts prövning inräknas — en fallhöjd av 138 meter eller 51,5 % av fallhöjden mellan Storvindeln och utflödet i Ume älv. Fallhöjden motsvarar ca 58 000 oreglerade 9-månadershästkrafter, vilket är 56 % av den till ca 104 000 oreglerade 9-månadershästkrafter uppgående totaleffekten inom detta flodområde.

Inom Vindelälvens vattensystem torde kronan genom sina innehav behärska alla mera betydande vattenfall. Inom Ume älv saknar kronan däremot andelar i flera viktiga fallkomplex. På sträckan nedanför Sörforsen finnes endast ett vattenfall av betydelse, nämligen Umeforsen (Klabböle- och Baggböleforsarna). Denna har en fallhöjd av 16 meter och en effekt av 20 000 9-månadershästkrafter. Forsen har tidigare tillhört till hälften Umeå stad och till hälften Holmsunds aktiebolag. En överlåtelse till staden har emellertid under sistlidet år skett av bolagets andel.

I sin skrivelse den 6 mars 1947 anför *vattenfallsstyrelsen*, att Umeå stad nu visat sig villig att på vattenfallsstyrelsen transportera sitt förvärv från Holmsundsbolaget, under förutsättning att en uppgörelse om gemensamt tillgodogörande av vattenfallet kunde ernås. Samarbete borde därvid etableras i bolagsform. Två avtal hade därför upprättats mellan styrelsen och staden.

Enligt det ena avtalet skulle staden överlåta hälften av sitt vattenkraftinnehav i Umeforsen på kronan. Vederlaget vore bestämt att utgå i form av

elektrisk kraftleverans om 1 000 kW dag och natt året om från och med den dag, då kraftverket i Umeforsen toges i normal drift, dock senast från och med den 1 januari 1961. Kraften skulle tillhandahållas tillsammans med annan styrelsens kraftleverans till staden. Efter vad som nu kunde bedömas, torde Ume kraftverk icke komma att tagas i drift före den 1 januari 1961. Det funnes sålunda icke någon anledning att räkna med att ersättningsleveransen skulle utgå från tidigare tidpunkt. En kraftleverans av 1 000 kW från och med den 1 januari 1961 motsvarades vid omräkning efter 4 % räntefot av en kraftleverans av 590 kW från och med tillträdesdagen den 1 juli 1947 och allt framgent. Den till styrelsen överlåtna råkraften uppginge till 10 000 9-månadershästkrafter. Kraftleveransen motsvarade sålunda 0,059 kW/9-månadershästkraft. Värdet av kraftleveransen borde bedömas med hänsyn till kraftkostnaden i det blivande kraftverket i Umeforsen. Med utgångspunkt från ett kapitalvärde å kraften av 1 100 kronor per kW komme inköpspriset att motsvara $(0,059 \cdot 1\,100)$ 65 kronor per 9-månadershästkraft. Styrelsen ansåge detta pris godtagbart.

Uppgårelsen hade, fortsätter styrelsen, träffats delvis i form av överlåtelse av ett vattenområde till vattenfallsstyrelsen, delvis i form av upplåtna servitutsrättigheter. Genom uppgörelsen tillförsäkrades styrelsen hälften av Umeforsens vattenfall. Såväl stadens kvarvarande rätt i vattenfallet som styrelsens sålunda förvärvade rättigheter därstädes vore avsedda att överlåtas på ett nybildat bolag, aktiebolaget Umeforsen, som skulle ha till ändamål att utbygga vattenfallet och tillhandahålla aktieägarna elektrisk kraft.

I det andra avtalet, konsortialavtalet, förbunde sig, anför vattenfallsstyrelsen, parterna att gemensamt bilda det nya bolaget och på detta verkställa nyssnämnda överlåtelse. I bolaget skulle vardera kontrahenten förfoga över halva aktiestocken. Då bolagsbildningen icke beräknades bli genomförd år 1947, hade den nya aktiebolagslagens regler för bolagsbildningen kunnat följas, och några ströaktier på andra händer än kontrahenternas behövde icke finnas.

För kontrahenternas vattenkraftinnehav skulle Umeforsbolaget erlagga ersättning med 35 000 kronor per fallmeter enkel strand, vilket per 9-månadershästkraft räknat motsvarade 56 kronor. Vattenkraften komme att överlåtas såsom tillskott vid bolagets bildande. Aktiekapitalet vore bestämt till minst 1,5 och högst 4,5 miljoner kronor. Till att börja med vore endast minimibeloppet avsett att tecknas. Genom tillskotten i vattenkraft skulle högst 500 000 kronor behöva inbetalas kontant, därav högst 250 000 kronor komme att falla på vattenfallsstyrelsen.

Angående konsortialavtalets närmare innehåll meddelar vattenfallsstyrelsen följande.

§§ 1 och 2 innehålla bestämmelser om det nya bolaget, aktiernas fördelning och likvid för aktierna.

I § 3 behandlas förvärv av vatten- och fiskerätt efter bolagets bildande.

I § 4 lämnas staden rätt att, intill dess den projekterade anläggningen kommer till utförande, tillgodogöra fallhöjd i de befintliga mindre kraft-

verken därstädes, varjämte bestämmelser intagits om ersättning till staden för sådana utmålsområden, som efter driftens nedläggande skola överlätas till det nya bolaget.

§§ 5, 6 och 7 innehålla bestämmelser om Umeforsbolagets verksamhet och förvaltning, bland annat därom att ordförande och vice ordförande i bolagsstyrelsen skola utses av Kungl. Maj:t.

I § 8 lämnas kompletterande bestämmelser till den i bolagsordningen för bolaget intagna hembudsklausulen.

§ 9 lämnar bestämmelser om Umeforsens utbyggnad, vilka med viss inskränkning giva vattenfallsstyrelsen rätt att bestämma tidpunkten för utbyggnaden. Denna skall dock, om staden det påfordrar, påbörjas vid sådan tidpunkt, att kraftverket kan tagas i drift senast den 1 januari 1965. I paragrafen regleras jämväl den inverkan, som kraftverket kan göra å vattenfallsstyrelsens fallhöjd i Sörforsen. Intill dess nämnda fors utbyggt, skall en ersättning lämnas efter 2 500 kronor per fallmeter enkel strand och år. För tiden därefter skall ersättning lämnas i kraft.

§§ 10, 11 och 12 reglera rätten till och kostnaderna för den producerade kraften. Kontrahenterna skola ha rätt till den mot deras aktieinnehav svarande andelen av kraftproduktionen mot erläggande av bolagets självkostnader för kraften. Såvitt för närvarande kan bedömas synes någon utdelning å aktierna icke böra ifrågakomma, och utdelningen kommer under alla förhållanden att begränsas till 4 % av aktiekapitalet.

Enligt § 13 skola kontrahenterna samverka i frågor rörande regleringar av Ume älv.

I detta sammanhang framhåller vattenfallsstyrelsen de goda erfarenheter, styrelsen haft från de på ett tämligen analogt sätt åstadkomna bolagsbildningarna för utbyggnad av Kattstruforsen och Bergforsen i Indalsälven, samt anser sig därför kunna hysa goda förhoppningar om ett fruktbringande samarbete kontrahenterna emellan.

Den möjlighet, som uppgörelsen skulle giva vattenfallsstyrelsen att faktiskt bliva ägare till hälften av Umeforsen, borde enligt styrelsens mening tillvaratagas. Umeforsen vore centralt belägen och i utbyggnadshänseende ett av de bättre vattenfallen i Ume älv. Sannolikt kunde det även visa sig ekonomiskt fördelaktigt att i Umeforsen tillgodogöra den nederst belägna delen av Sörforsen. Framför allt vore Umeforsen ur regleringssynpunkt av stort intresse för styrelsen på grund av Umeforsens belägenhet nedanför Norrforsen och Sörforsen. Samma dygns- och veckoreglering borde nämligen tillämpas vid Norrforsen och Sörforsen som vid Umeforsen.

Under hänvisning till det anförda och då de träffade preliminära uppgörelserna syntes vattenfallsstyrelsen fördelaktiga för kronan, hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande måtte *dels* godkänna ifrågavarande två med Umeå stad ingångna avtal, *dels* medgiva vattenfallsstyrelsen att i avtalen göra de smärre ändringar, som kunna finnas önskvärda, *dels* förordna, att förvärvade fastighet och vattenrätt må av vattenfallsstyrelsen användas såsom tillskott vid bildande av Umeforsbolaget, *dels* anvisa ett investeringsanslag av 250 000 kronor för gäldande av det erforderliga å vattenfallsstyrelsen belöpande kontanta tillskottet vid bolagsbildningen, *dels ock* medgiva, att i det tillämnade bolagets bolagsordning må intagas bestämmelse, att en

ledamot, tillika ordförande, samt en suppleant för denne, tillika vice ordförande, skola utses av Kungl. Maj:t.

Kronans ursprungliga vattenfallsinnehav i Ume älv har efter förvärvet 1917 av Norr- och Sörforsarna genom fortsatta inköp successivt kompletterats, så att kronan numera förfogar över mer än halva fallhöjden mellan Storuman och havet. Även i Vindelälven äger kronan mer än halva fallhöjden mellan Storvindeln och älvens utflöde i Ume älv. Kronan torde sålunda redan nu inom Ume älvs flodområde äga ett betydande inflytande på utformningen av de regleringsåtgärder som må finnas erforderliga samt på utbyggnaden av vattenkraften. Åstadkommande av ett vidgat samarbete med övriga vattenfallsägare och en samordning av åtgärderna för kraftförsörjningens ordnande på längre sikt framstår emellertid här som i landet i övrigt såsom eftersträfvansvärt. Möjlighet härtill har nu öppnats beträffande Umeforsen, vilken tidigare ägts av Umeå stad och Holmsunds aktiebolag till hälften vardera men numera helt äges av staden.

Föreliggande preliminära överenskommelse innebär i första hand, att staden mot vederlag av ersättningskraft till kronan överlåter hälften av vattenfallet. Då jag i likhet med vattenfallsstyrelsen finner det avtalade priset med hänsyn till förhållandena godtagbart, anser jag mig böra tillstyrka att förvärvet genomföres på föreslagna villkor. Överenskommelsen innebär vidare, att kronan och staden skola genom ett för ändamålet bildat bolag, aktiebolaget Umeforsen, gemensamt tillgodogöra vattenkraften i fallet. Det konsortialavtal som närmare reglerar kontrahenternas ställning inom det nya bolaget och som i stort sett ansluter sig till tidigare i liknande fall träffade uppgörelser, har ej givit mig anledning till erinran, och jag tillstyrker därför att överenskommelsen jämväl i denna del godkännes. Möjlighet torde dock böra hållas öppen för vattenfallsstyrelsen att vidtaga de smärre ändringar i avtalen, som må finnas erforderliga och om vilka överenskommelse kan träffas.

Den förvärvade fallandelen bör ställas under förvaltning av vattenfallsstyrelsen, som torde böra bemyndigas att använda densamma såsom tillskott vid bildande av Umeforsbolaget.

Då omedelbar utbyggnad ej är avsedd, skall Umeforsbolagets aktiekapital tills vidare begränsas till 1 500 000 kronor, varav kronans andel utgör 750 000 kronor. Kronans tillskott kommer, såsom förut nämnts, huvudsakligen att utgöras av andelen i vattenfallet. Även ett kontant belopp skall emellertid tillskjutas. Storleken av detta belopp kan ännu icke slutligen bestämmas men har av styrelsen beräknats icke komma att överstiga 250 000 kronor. Jag tillstyrker, att detta belopp anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna de i det föregående omförmälda av vattenfallsstyrelsen med Umeå stad ingångna avtalen, med rätt för styrelsen att vidtaga de smärre

Kungl. Maj:ts proposition nr 166.

ändringar, som må befinnas erforderliga och om vilka överenskommelse kan träffas;

dels ock till Tillskott vid bildande av aktiebolaget Umeforsen å kapitalbudgeten under statens affärsverksfonder, statens vattenfallsverk, för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av kronor 250 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven G. Karlson.

Bilaga A.

A v t a l.

Mellan Umeå stads Elverksstyrelse för Umeå stad, å ena, samt Kungl. Vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och Kronan, å andra sidan, har följande avtal träffats.

§ 1.

Staden överlåter med full äganderätt till Kronan fastigheten Baggböle 8¹ i Umeå socken med därtill hörande rätt till grund och vatten i Ume älv.

§ 2.

Staden upplåter till Kronan i egenskap av ägare till den enligt § 1 överlåtna fastigheten rätt för all framtid att för tillgodogörande av vattenkraften i Klabböle- och Baggböleforsarna — nedan gemensamt kallade Umeforsen — i Ume älv fritt förfoga över så stor andel av till fastigheterna Kåddisvattnet 1¹, Kåddis 3⁵, Baggböle 3²⁸, Baggböle Finbladiga såg, Baggböle Tullmjölkvarn, Klabböle Kraftverk 1¹ och Klabböle 2⁶ hörande grund och vatten i Ume älv, att denna andel jämte den rätt till grund och vatten i älven, som tillhör Baggböle 8¹, uppgår till hälften av all till Baggböle 8¹ och övriga här ovan angivna fastigheter hörande rätt till grund och vatten i älven.

§ 3.

Fastigheten Baggböle 8¹ överlåtes fri från alla penninginteckningar och andra inteckningar av beskaffenhet att hindra eller försvåra vattenkraftens tillgodogörande, dock må de inteckningar bestå, som kunna ha meddelats till säkerhet för fullgörande av de skyldigheter som angivas i § 2 punkten 2 av avtal den 28 maj 1946 mellan Holmsunds Aktiebolag och Staden angående, bland annat, överlåtelse till Staden av bolaget tillhörig vattenkraft i Umeforsen.

Till säkerhet för den enligt § 2 gjorda servitutsupplåtelsen till förmån för Baggböle 8¹ må inteckning meddelas i övriga i samma paragraf angivna fastigheter; inteckningen skall beredas förmånsrätt före alla penninginteckningar och andra inteckningar av beskaffenhet att hindra eller försvåra vattenkraftens tillgodogörande, dock skola följande inteckningar äga bättre rätt, nämligen dels de inteckningar som kunna ha meddelats till säkerhet för fullgörande av de i första stycket här ovan omförmälda skyldigheterna, dels ock inteckning till säkerhet för den Holmsunds Aktiebolag enligt förenämnda avtal med Staden tillförsäkrade ersättningskraften.

De i § 2 punkten 2 i nyssnämnda avtal omförmälda skyldigheterna äro dels skyldighet att årligen utgiva till Kåddis byamän 500 kronor och till Baggböle byamän 706 kronor 90 öre, dels ock skyldighet att utan ersättning tillhandahålla Kåddis byamän 15 och Baggböle byamän 27,5 hästkrafter elektrisk kraft samt att mot en avgift av 55 kronor per hästkraft och år tillhandahålla sistnämnda byamän i mån av behov ytterligare 5 hästkrafter. Enligt avtalet mellan Holmsunds Aktiebolag och Staden har bolaget gentemot Staden förbundit sig att allt framgent svara för fullgörandet av före-

nämnda årliga penningersättningar, under det att Staden iklätt sig ansvaret för fullgörandet av kraftleveranserna.

Staden förbinder sig härmed gentemot Kronan att ansvara för rätta fullgörandet av såväl samtliga i nästföregående stycke angivna skyldigheter som ersättningskraftleveransen till Holmsunds Aktiebolag.

§ 4.

Baggböle 8¹ må av Kronan tillträdas och den enligt § 2 upplåtna rätten tagas i anspråk, så snart detta avtal blivit godkänt enligt § 7 här nedan, dock skall Staden även därefter utan hinder av överlåtelsen och upplåtelsen äga rätt att för egen räkning i de nuvarande kraftverken, Klabböle och Baggböle kraftverk, i Umeforsen fritt utnyttja den vattenkraft, som kan tillgodosgöras i sagda kraftverk, intill dess att driften vid dessa kraftverk måste nedläggas till följd av arbetena å anläggande i forsen av nytt kraftverk, Ume kraftverk.

§ 5.

I vederlag för överlåtelsen enligt § 1 och upplåtelsen enligt § 2 skall Vattenfallsstyrelsen från och med den dag, då Ume kraftverk tagas i normal drift, dock senast från och med den 1 januari 1961 och sedan allt framgent kostnadsfritt tillhandahålla Staden ettusen (1 000) kilowatt elektrisk kraft dag och natt året om på plats och på de villkor i övrigt, som beträffande denna kraft angivas i ett samtidigt med detta avtal mellan kontrahenterna träffat kontrakt angående leverans av elektrisk kraft.

§ 6.

Staden fritager sig från skyldighet att deltaga i kostnaderna för lagfart å detta fång.

Å Baggböle 8¹ belöpande skatter och onera skola, i vad de avse tiden efter tillträdesdagen, gäldas av Vattenfallsstyrelsen.

§ 7.

Detta avtal blir icke för kontrahenterna bindande därest icke såväl det samma som ett mellan Vattenfallsstyrelsen och Elverksstyrelsen denna dag träffat konsortialavtal angående samgående för gemensamt utnyttjande av vattenkraften i Umeforsen blivit före den 1 juli 1947 av Kungl. Maj:t och stadsfullmäktige i Umeå godkänt.

Med detta avtal, varav två likalydande exemplar upprättats och utväxlats, förklara vi oss nöjda.

Stockholm och Umeå den 27 februari 1947.

STYRELSEN FÖR UMEÅ STADS
ELEKTRICITETSVRK

L. Robert Carlsson.

KUNGL. VATTENFALLS-
STYRELSEN

W. Borgquist.

I. Bergström.

Bilaga B.

Konsortialavtal.

Mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och Kronan, å ena, samt Umeå stads Elverksstyrelse för Umeå stad, å andra sidan, har för gemensamt tillgodogörande av vattenkraften i Klabböle- och Baggböleforsarna, här nedan gemensamt kallade Umeforsen, i Ume älv följande avtal träffats.

Umeforsbolagets bildande och aktiernas fördelning.

§ 1.

Mom. 1. Kontrahenterna skola — tillsammans med en av Vattenfallsstyrelsen och Elverksstyrelsen gemensamt utsedd person, som tillika skall vara stiftarombud — såsom stiftare i samråd föranstalta om bildande, så snart ske kan efter den 1 januari 1948, av ett särskilt aktiebolag. Aktiebolaget Umeforsen, i fortsättningen kallat Umeforsbolaget, som till föremål för sin verksamhet skall hava att förvärva och utbygga Umeforsen samt att driva kraftverk därstädes för att alstra och åt aktieägarna tillhandahålla elektrisk kraft.

Umeforsbolagets bolagsordning skall hava den lydelse, som framgår av bilagda förslag (Bilaga I), dock må i densamma göras de mindre jämkningar, som av registreringsmyndigheten kunna påfordras vid myndighetens granskning av stiftelsehandlingarna eller bolagets registrering.

Mom. 2. Av Umeforsbolagets aktier skall hälften tillhöra Kronan och hälften Staden, dock att stiftarombudet skall teckna två aktier med skyldighet att, så snart bolaget bildats, av dessa aktier överlåta en till Kronan och en till Staden. Den överenskomna fördelningen skall bestå även vid eventuell ökning eller minskning av aktiekapitalet.

Likvid för aktierna.

§ 2.

Mom. 1. Kontrahenterna förbinda sig att genom tillskott vid Umeforsbolagets bildande till bolaget överföra

Kronan all den rätt till grund och vatten i Umeforsen, om vars överlåtelse till Kronan avtal den 27 februari 1947 träffats mellan Vattenfallsstyrelsen och Elverksstyrelsen; och

Staden all dess efter nyssnämnda överlåtelse kvarvarande rätt till grund och vatten i Umeforsen.

Stadens tillskott, som skall ske i form av servitutsupplåtelse, skall icke omfatta i forsen befintliga vattenverksbyggnader.

Mom. 2. Den rätt till grund och vatten, som enligt mom. 1 skall överföras till Umeforsbolaget, skall vid den beräkning, som avses i mom. 3, åsättas ett värde av trettiofemtusen (35 000) kronor per fallmeter enkel strand vid en vattenföring av 125 m³/s.

Staden förbinder sig i förhållande till Kronan och Umeforsbolaget att svara för sådan kraftleveransskyldighet, som nu är förbunden med innehavet av den vattenrätt vilken enligt mom. 1 skall överföras till Umeforsbolaget.

Mom. 3. I den mån värdet av det tillskott, som vardera kontrahenten skall göra enligt mom. 1, icke uppgår till kontrahentens andel i Umeforsbolagets minimikapital, 1 500 000 kronor, skall likviden för den av honom tecknade aktieposten erläggas i penningar.

Förvärv av vatten- och fiskerätt efter Umeforsbolagets bildande.

§ 3.

Kontrahenterna förbinda sig att efter Umeforsbolagets bildande samverka med detta bolag för dess förvärv av den vatten- och fiskerätt i Umeforsen, som befinner sig i annans ägo, samt att i fortsättningen varken direkt eller indirekt för egen räkning söka förvärva sådan vatten- och fiskerätt.

Stadens rätt före Ume kraftverks anläggande m. m.

§ 4.

Mom. 1. Staden skall äga rätt att — oaktat vattenrätten i Umeforsen överföres till Umeforsbolaget — för egen räkning i de nuvarande kraftverken, Klabböle och Baggböle kraftverk, fritt utnyttja den vattenkraft, som kan tillgodogöras i sagda kraftverk, intill dess att driften vid dessa kraftverk måste nedläggas till följd av arbetena å anläggande av nytt kraftverk, Ume kraftverk.

Staden skall jämväl äga rätt att för ökande av kraftuttagningen i de nuvarande kraftverken anlägga ny damm över Umeforsen; i fråga om dammens läge och utförande skall samråd ske med Vattenfallsstyrelsen.

Mom. 2. I samband med nedläggande av driften vid de nuvarande kraftverken och anläggandet av Ume kraftverk skall Umeforsbolaget av Staden med äganderätt övertaga samtliga de Staden tillhöriga fastigheter, vilkas vattenrätt vid Umeforsbolagets bildande upplåtits till bolaget, ävensom Stadens övriga utmålsfastigheter vid forsen. Ersättning skall utgå med belopp, motsvarande — förutom värdet, beräknat efter då gånge markpris, av själva utmålen — dåvarande värdet av de delar av den i mom. 1 sista stycket omnämnda dammen, som kunna ingå i den nya kraftanläggningen. Övriga å de överlåtna fastigheterna befintliga byggnader med vad därtill hör skall Staden, om och i den mån den så önskar, äga rätt att riva och bortföra.

Kan överenskommelse ej träffas om storleken av den i nästföregående stycke avsedda ersättningen, skall densamma bestämmas av tre skiljemän, av vilka en skall utses av Vattenfallsstyrelsen och en av Staden samt den tredje av de två sålunda utsedda eller, om de ej kunna enas, av överståthållarämbetet. Kostnaden för skiljeförfarandet skall gäldas till hälften av vardera kontrahenten. Skulle kontrahent icke åtnöjas med skiljemännens avgörande, är han berättigad att inom en månad efter det att han därav erhållit del draga frågan under domstols prövning. Har ingendera kontrahenten inom sagda tid instämt saken till domstol, skall skiljemännens beslut stå fast.

I samband med anläggandet av Ume kraftverk skola kontrahenterna till Umeforsbolaget utan särskilt vederlag överlåta jämväl av dem innehavd fiskerätt i Umeforsen eller ock i vattenmålet angående tillstånd till kraftverket förklara sig icke påfordra ersättning för den skada å fisket i forsen, som kan uppkomma genom kraftverkets anläggande och drift.

Allmän överenskommelse rörande Umeforsbolagets verksamhet m. m.

§ 5.

Kontrahenterna förbinda sig gentemot varandra att ställa sig till efterrättelse de bestämmelser rörande Umeforsbolagets verksamhet m. m., som meddelas i detta avtal.

Vidare förbinda sig kontrahenterna dels att, sedan Umeforsbolaget kommit till stånd, medverka till att avtalet varder av Umeforsbolaget godkänt i de delar, som angå nämnda bolag, dels ock att så använda sitt inflytande i Umeforsbolaget att bestämmelserna i avtalet jämväl från Umeforsbolagets sida komma att följas.

Särskilda bestämmelser rörande Umeforsbolagets förvaltning.

§ 6.

Mom. 1. Av de ledamöter i Umeforsbolagets styrelse och de styrelsesuppleanter, som skola väljas å bolagsstämman, skola två ledamöter och två suppleanter utses i enlighet med Vattenfallsstyrelsens förslag samt två ledamöter och två suppleanter i överensstämmelse med Stadens förslag.

Innan den styrelseledamot och styrelsesuppleant, som skall utses av Kungl. Maj:t, tillsättes, skola Vattenfallsstyrelsen och Staden söka enas om ett gemensamt förslag, därvid skall tillses att de föreslagna äro ojäviga för oväld och rättrådighet kända personer.

Av de två revisorerna och revisorssuppleanterna skall en revisor och en suppleant utses i överensstämmelse med Vattenfallsstyrelsens förslag och en revisor och en suppleant — vilka skola vara auktoriserade revisorer — i överensstämmelse med Stadens förslag.

För varje styrelseledamot och revisor skall utses en personlig suppleant.

I händelse av Umeforsbolagets likvidation skola kontrahenterna verka för att vid utseende av likvidatorer intressenterna å ömse sidor bliva i lika grad tillgodosedda.

Mom. 2. I frågor, som äro av vikt för Umeforsbolagets förhållande till någon av kontrahenterna eller eljest av stor betydelse för bolaget och dess verksamhet, skall beslut icke fattas utan att bolagets styrelse, såvitt detta är möjligt, är fulltaligt samlad.

Mom. 3. Utan båda kontrahenternas medgivande må Umeforsbolagets styrelse och verkställande direktör ej till annan med äganderätt eller servitutsrätt upplåta sådan bolaget tillhörig fast egendom, som erfordras för ändamålsenligt tillgodogörande av vattenkraften i Umeforsen, eller inteckna bolagets fasta egendom för annan gäld än sådan, som fyller ett legitimt behov i bolagets rörelse.

Utän medgivande av båda kontrahenterna må ej heller ökning av aktiekapitalet ske vid annat tillfälle än i samband med utbyggnad eller ökad utbyggnad av Umeforsen och ej i vidare mån än som kan anses motiverat med hänsyn till dylik utbyggnad.

§ 7.

Vad i § 6 föreskrives skall gälla allenast så länge den i § 1 mom. 2 angivna aktiefördelningen oförändrad äger bestånd.

Särskilda bestämmelser rörande överlåtelse av aktier.

§ 8.

Utöver de förpliktelser, som bestämmelserna i bolagsordningen om hembud m. m. ålägga kontrahenterna som aktieägare i Umeforsbolaget, åtaga sig kontrahenterna gentemot varandra att, därest kontrahent skulle önska helt eller delvis sälja sin aktiepost, icke utbjuda densamma till eller antaga anbud därå av annan förrän medkontrahenten haft tillfälle, att efter förhandling taga ställning till huruvida han önskar förvärva aktieposten i fråga.

Skulle medkontrahenten icke önska förvärva aktieposten är säljande kontrahenten fri utbjuda densamma till eller antaga anbud därå av annan, därvid bolagsordningens bestämmelser om hembudsskyldighet likväl skola gälla, men kontrahenten är därvid pliktig dels att meddela, att aktierna försäljas med skyldighet för köparen att i vad på de av honom förvärvade aktierna ankommer biträda detta avtal, dels att tillse, att vid genomförande av försäljningen köparen å båda exemplaren av detta avtal tecknar följande förbindelse:

»Sedan vi från förvärvat stycken aktier i Aktiebolaget Umeforsen biträda vi härmed detta avtal såväl för dessa aktier som de aktier vi ytterligare kunna förvärva i bolaget och förbinda oss således att fullgöra de förpliktelser, som enligt avtalet åvila säljaren för samma aktier.»

Kontrahent är ansvarig för att ny ägare av hans aktier fullgör sina förpliktelser enligt detta avtal och att varken medkontrahenten eller Umeforsbolaget tillskyndas skada eller förlust i följd av aktieöverlåtelsen.

Umeforsens utbyggnad.

§ 9.

Mom. 1. Ume kraftverk skall anläggas vid tidpunkt, som Vattenfallsstyrelsen bestämmer, dock att, om ej annat överenskommes, arbetet därmed ej skall påbörjas förrän tidigast år 1954 samt att, om Staden det påfordrar, arbetet skall påbörjas vid sådan tidpunkt och så bedrivs att kraftverket kan tagas i drift senast den 1 januari 1965 eller den senare dag, som Staden önskar.

Utbyggnaden skall ske för den vattenmängd, som med hänsyn till genomförda och blivande vattenregleringar samt utbyggnadsgraden vid ovanförliggande kraftverk m. m. befinnes ur teknisk och ekonomisk synpunkt motiverad.

Om Staden det påfordrar skall utbyggnaden ske för dämning intill höjden 18,25 m ö. h. vid kraftverksdammen. För den Vattenfallsstyrelsen tillhöriga fallhöjd i Sörforsen, som därvid kommer att tillgodogöras i Ume kraftverk, skall Umeforsbolaget under tiden intill dess jämväl återstoden av Sörforsen utbyggt till Vattenfallsstyrelsen utgiva ersättning efter 2 500 kronor per fallmeter enkel strand och år. För tiden därefter skall Umeforsbolaget i ersättning för den tillgodogjorda fallhöjden tillhandahålla Vattenfallsstyrelsen den elektriska kraft, som i Sörforsanläggningen skulle hava kunnat åstadkommas medelst den i anspråk tagna vattenkraften. I uttagningskostnad för den tillhandahållna kraften skall Vattenfallsstyrelsen erlægga ett belopp, motsvarande den kostnad — beräknad som merkostnad — som vattenkraftens tillgodogörande i Sörforsanläggningen skulle hava betingat. Beträffande ersättningen för nu ifrågavarande vattenkraft skola i övrigt vattenlagens bestämmelser gälla.

Mom. 2. Upptransformeringsanläggningarna skola, om kontrahenterna ej annat överenskomma, icke tillhöra Umeforsbolaget; sagda anläggningar skola sålunda bekostas av vardera kontrahenten för sig.

Rätten till och kostnaderna för den elektriska kraften.

§ 10.

Mom. 1. Aktieägarna i Umeforsbolaget skola i förhållande till storleken av sitt aktieinnehav äga rätt till däremot svarande andel av den elektriska kraft, såväl effekt som energi, vilken kan produceras i Ume kraftverk, efter avdrag *dels* av de kraftleveranser, som Umeforsbolaget kan hava att fullgöra enligt § 9 mom. 1 här ovan eller i övrigt enligt domstols utslag och som kontrahent icke enligt gjord utfästelse är skyldig att själv fullgöra, *dels ock* av den kraft, som åtgår för kraftverkets egen förbrukning.

Mom. 2. Kraften skall, om ej annat överenskommes, tillhandahållas vid generatorspänningen.

Mom. 3. I ersättning för kraften skall envar aktieägare erlägga betalning med den mot hans kraftandel svarande andelen av Umeforsbolagets självkostnad, beräknad enligt bestämmelserna i § 11.

Kraften skall betalas vare sig den uttages eller ej.

§ 11.

Den självkostnad, som avses i § 10 mom. 3, skall motsvara Umeforsbolagets totala årskostnad för kraftens produktion, i vilken kostnad inräknas — förutom kostnader för drift, underhåll, reparationer, vattenregleringar, utskylder och övriga med kraftproduktionen förenade kostnader — *dels* avskrivningar eller förnyelsefondsavsättningar, beräknade, såvitt icke annat överenskommes, efter Vattenfallsstyrelsens för avsättningar till värdeminskningsskonto gällande normer, *dels* räntor på Umeforsbolagets lån, *dels* ett så stort belopp som erfordras för eventuell vinstutdelning jämte avsättning till reservfond och skuldregleringsfond.

Beslutas utdelning må densamma likväl icke överstiga fyra procent på aktiekapitalet.

Före fastställandet av självkostnaden skall avdrag göras för eventuell inkomst av ersättnings- och bygdekraft eller annat.

§ 12.

Tillhandahållandet av kraften och därmed sammanhängande förhållanden skola, om aktieägare det påfordrar, närmare regleras genom särskilda kraftkontrakt mellan Umeforsbolaget, å ena, samt envar av aktieägarna, å andra sidan.

Samverkan i fråga om regleringar.

§ 13.

Umeforsbolaget för Umeforsen och Vattenfallsstyrelsen för Norr- och Sörforsarna skola samverka i fråga om utförande och handhavande av såväl årsregleringar som korttidsregleringar.

Avtalets godkännande.

§ 14.

Detta avtal blir icke för kontrahenterna bindande, därest icke såväl det samma som ett mellan Vattenfallsstyrelsen och Elverksstyrelsen denna dag träffat avtal angående överlåtelse till Kungl. Maj:t och Kronan av vattenkraft i Umeforsen blivit före den 1 juli 1947 av Kungl. Maj:t och stadsfullmäktige i Umeå godkänt.

Med detta avtal, varav tre likalydande exemplar upprättats av vilka kontrahenterna tagit var sitt och det tredje är avsett att överlämnas till Umeforsbolaget, förklara vi oss nöjda.

Stockholm och Umeå den 27 februari 1947.

KUNGL. VATTENFALLS-
STYRELSEN

W. Borgquist.

I. Bergström.

STYRELSEN FÖR UMEÅ STADS
ELEKTRICITETSVERK

L. Robert Carlsson.

Bilaga I

till konsortialavtal
av den 27 februari
1947.

F ö r s l a g

till

Bolagsordning för Aktiebolaget Umeforsen.

§ 1.

Bolagets firma är Aktiebolaget Umeforsen.

§ 2.

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att förvärva och utbygga Klabböle- och Baggböleforsarna — gemensamt benämnda Umeforsen — i Ume älv samt att driva kraftverk därstädes för att alstra och åt aktieägarna tillhandahålla elektrisk kraft.

§ 3.

Bolagets aktiekapital skall utgöra lägst en million femhundra tusen (1 500 000), högst fyra millioner femhundra tusen (4 500 000) kronor.

§ 4.

Aktie skall lyda å tiotusen (10 000) kronor.

§ 5.

Styrelsen skall hava sitt säte i Umeå.

§ 6.

Styrelsen skall bestå av fem ledamöter med lika många suppleanter. Av dessa skola en ledamot och en suppleant utses av Kungl. Maj:t. Övriga ledamöter och suppleanter skola väljas å ordinarie bolagsstämman. Samtliga ledamöter och suppleanter skola utses årligen för tiden från ordinarie bolagsstämma intill dess nästa ordinarie bolagsstämma hållits.

Den av Kungl. Maj:t utsedde ledamoten skall vara ordförande och den av Kungl. Maj:t utsedde suppleanten vice ordförande inom styrelsen.

Styrelsen är besluttför, när fyra ledamöter äro närvarande, därvid dock beslut må anses föreligga allenast där tre äro om beslutet ense.

§ 7.

Styrelsen må bemyndiga annan än styrelseledamot, styrelsesuppleant och verkställande direktör att teckna bolagets firma.

§ 8.

För granskning av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt bolagets räkenskaper skola årligen å ordinarie bolagsstämma för tiden intill dess nästa ordinarie stämma hållits utses två revisorer och lika många revisorssuppleanter.

§ 9.

Bolagsstämma skall hållas i Umeå eller Stockholm.

Ordinarie stämma skall hållas en gång årligen under maj eller juni månad.

Styrelsens ordförande eller vid förfall för honom vice ordförande skall vara ordförande på bolagsstämma.

Vid bolagsstämma må envar röstberättigad rösta för fulla antalet av honom ägda aktier utan begränsning i röstetalet.

§ 10.

Å ordinarie bolagsstämma skola följande ärenden förekomma till behandling:

1. justering av röstlängden;
2. val av två justeringsmän;
3. fråga om stämman blivit behörigen sammankallad;
4. föredragning av förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen;
5. ärenden, vilka enligt 126 § lagen den 14 september 1944 om aktiebolag skola förekomma å stämman;
6. fastställande av arvoden åt styrelsen och revisorerna;
7. val av styrelse samt revisorer och revisorssuppleanter;
8. övriga ärenden, vilka i behörig ordning hänskjutits till stämman.

§ 11.

Meddelanden till aktieägarna skola ske genom rekommenderade brev, kallelse till bolagsstämma senast två veckor före ordinarie och senast en vecka före extra stämma.

§ 12.

Har aktie övergått till någon, som icke förut är aktieägare i bolaget, skall aktien ofördröjligen hembjudas aktieägarna till inlösen genom skriftlig anmälan hos bolagets styrelse. Åtkomsten av aktien skall därvid styrkas samt, där aktien övergått genom köp, uppgift lämnas om den betingade köpeskillingen.

När aktie sålunda hembjudits, skall styrelsen därom genast underrätta bolagets aktieägare på sätt om meddelanden till aktieägarna är föreskrivet, med anmodan till den, som önskar begagna sig av lösningsrätten, att skriftligen anmäla sig hos styrelsen inom två månader räknat från anmälan hos styrelsen om aktiens övergång.

Anmäla sig flera, skall företrädesrätten dem emellan bestämmas genom lottning, verkställd av notarius publicus, dock att, därest samtidigt flera aktier hembjudits, aktierna först, så långt ske kan, skola i förhållande till förutvarande aktieinnehav fördelas bland dem, som vilja lösa.

Lösenbeloppet skall i brist av åsämjande bestämmas i den ordning vid tillfället gällande lag om skiljemän stadgar.

Därest ej inom stadgad tid någon anmäler sig vilja lösa hembjuden aktie eller, sedan lösenbeloppet för dylik aktie i behörig ordning fastställts, aktien ej inom 20 dagar därefter inlöses, äger den, som gjort hembudet, att bliva registrerad för aktien.

§ 13.

Bolagets aktier må icke genom teckning eller överlåtelse förvärvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll, varom förmäles i § 2 andra stycket lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag; dock att utan hinder av det nu gjorda förbehållet aktier må förvärvas av svenskt bolag eller svensk förening, som avses i 18 § nyssnämnda lag.